

Монографія І. Є. Ганеліної «Интероцептивные влияния с желудочно-кишечного тракта на сердце», Вид-во АН СРСР, М.—Л., 1963

Відомо, що різноманітні патологічні процеси у внутрішніх органах позначаються на діяльності серцево-судинної системи. Значна кількість праць з цього питання присвячена вивченню рефлекторних порушень функції серця і судин, які виникають при впливах на механорецептори органів черевної порожнини. Щодо рефлекторних впливів з хеморецепторів шлунково-кишкового тракту на серце, то це питання менш досліджене. Монографія І. Є. Ганеліної «Интероцептивные влияния с желудочно-кишечного тракта на сердце» містить узагальнення багаторічного досвіду, нагромадженого автором при вивченні в експерименті і клініці інтероцептивних впливів з шлунково-кишкового тракту на серце.

Книга складається з шести розділів, заключної частини і бібліографії.

Перший розділ містить огляд літературних даних, що стосуються змін серцевої діяльності в зв'язку з впливами, що виходять з органів черевної ділянки. Цей розділ книги охоплює найважливіші сторони й особливості цього мало вивченого питання. Автор обгрунтовано і послідовно викладає історію вивчення взаємозв'язку між захворюваннями черевної порожнини і роботою серця та виникненням приступів стенокардії. Цілком справедливо автор виділяє спеціально поставлені експериментальні дослідження учнів С. П. Боткіна, які привели їх до уявлення про рефлекторну природу впливів на серце з органів черевної порожнини.

В другому розділі монографії розглядається питання про рефлекторні реакції з хеморецепторів кишечника на серце. Слід підкреслити, що автор книги — досвідчений клініцист, який разом з тим відмінно володіє фізіологічним експериментом. Бездоганно поставленими дослідженнями з перфузією судин кишечника за відомою методикою, розробленою в лабораторії В. М. Черніговського, автор підтвердила можливість виникнення рефлекторних реакцій з хеморецепторів шлунково-кишкового тракту на серце. Появу рефлекторних змін діяльності серця автор пов'язує з підвищеною збудливістю хеморецепторів кишечника. Ці рефлекси особливо чітко виявляються при патологічному стані серцевого м'яза (досліди з експериментальним міокардитом) або шлунково-кишкового тракту (досліди з обтураційною непрохідністю).

Значний інтерес становлять експериментальні дані, наведені в третьому розділі книги. Вони присвячені вивченню рефлексів з інтероцепторів на артеріальний тиск в процесі розвитку експериментального атеросклерозу у кроликів-нормотоніків і кроликів з нейрогенною гіпертонією. На підставі цих даних автор приходить до висновку, що рефлекторні реакції з механорецепторів кишечника і сечового міхура на серце найбільш виражені при наявності помірних атеросклеротичних змін. При різко або помірно вираженому атеросклерозі ці реакції менш виразні. Ці дані підтверджують відомі клінічні спостереження щодо частоти рефлекторних порушень серцевої діяльності при атеросклерозі, однією з провідних ознак якого є зміна загальної реактивності організму.

Четвертий, п'ятий і шостий розділи монографії І. Є. Ганеліної присвячені аналізу рефлекторних реакцій з хеморецепторів шлунка на серце у хворих на атеросклероз і хронічні захворювання шлунково-кишкового тракту. Клінічні спостереження щодо частоти рефлекторних порушень серцевої діяльності при атеросклерозі ґрунтуються на тому, що на певній стадії цього патологічного процесу інтероцептивні рефлекси, зокрема на серцево-судинну систему, стають більш вираженими. Автор справедливо виділяє два основних фактори, які визначають виникнення цих порушень. Це — біохімічні зміни, які лежать в основі захворювання, проявом яких є холестеринемія, і ступінь атеросклеротичного ураження вільцевих судин.

Слід відзначити, що результати багаторічних експериментальних досліджень, проведених в лабораторії фізіології кровообігу Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця АН УРСР (М. В. Ільчевич і В. А. Козак), багато в чому збігаються з висновками автора.

Книга І. Є. Ганеліної насичена фактичним матеріалом, багато ілюстрована і читається з інтересом. В цілому монографія І. Є. Ганеліної висвітлює нові аспекти проблеми рефлекторних порушень діяльності серця. Книга безсумнівно викличе широкий відгук серед усіх, хто працює в галузі фізіології і патології серцево-судинної системи.

М. І. Гуревич, М. В. Ільчевич

Д. С. Воронцов,
Н. В. Братусь, Е.
сів у корі мо
О. Ф. Дембове
первинної слух
Ф. І. Гришко, С
м'язового апар
Л. Н. Козлова, Д
в онтогенезі у
М. П. Адаменко,
лених після сме
Г. Г. Диденко, З
діяльності різно
Т. В. Фетисова,
інфарктної і пе
М. Ф. Сиротіна, Г
согенної гіперт
М. Н. Левченко, Г
ниркових залоз
В. М. Вашетко, В
ментів (каталази
В. А. Барабой, П
в 1000 рентгенів

А. А. Войткевич,
щих безхребетни
В. О. Василенко,

О. А. Мартиненко
О. С. Шерстньов,
експериментальн
А. А. Нуріджанов
Т. Мансуров і Б
шень при гострій
М. І. Плеханов, Р
апетилхоліну
В. Н. Згржебловс
кової функції пе
Н. К. Стацек, Змін
крові тварин під
Ф. О. Онікієнко, З
під впливом гепта
І. С. Петрова, П.
похилого і стареч
М. І. Чудаков, Вп
функцію шлунка л
Р. П. Макось, Функ
шлунка у хворих в

Д. В. Лизогубов і
ри умовних рефл
Г. Ф. Корнілова, М
варіантах його ки

М. І. Гуревич, М. В.
с желудочно-кишеч